

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

SPIONASJEN MOT WILLY BRANDT

Rut Brandt vil treffe tidligere spion-frue

ØVRE VANG: – Jeg er interessert i å treffe Christel Guillaume. Det sier Rut Brandt (77 år) til HA. Hun er ikke lenger bitter på kvinna som var med på å spionere på Willy Brandt, og som slik bidro til at han i mai 1974 måtte gå av som forbundskansler.

HA
ROLF BERNTSEN

– Jeg vil gjerne vite litt om Christel Guillaume. Jeg kjente henne jo heller ikke den gangen. Jeg vil vite hvordan hun kunne gjøre noe slikt, hvordan hun kunne spille ei sånn rolle, forteller Rut Brandt.

– Er du ikke bitter på henne? Hun var jo med på å spionere på den daværende mannen din, og det førte jo også til at han måtte gå av som forbundskansler?

– Nei, jeg er ikke bitter nå. Jeg så et program om henne i fjernsynet. Det gjorde meg nesten vondt. Jeg vet jo ikke, men etter det jeg har hørt og lest, har hun også lite å leve av i det tidligere Øst-Tyskland, sier Rut Brandt.

STORSPION I VANG

Hun ferierer for tida på hytta i Vangsåsen, feriestedet som hun i mange år hadde sammen med den daværende ektemannen og vest-tyske politikerken Willy Brandt. Under et besøk dit fikk storspionen Guillaume tak i svært følsomme og hemmelige dokumenter, og kona Christel brakte videre mikrofilmen som han tok bilder av dokumentene med.

I SPIONBOK

Dette har nå den tidligere øst-tyske spionasje-sjefen Markus Wolf tatt med i boka si. Der hevder han ellers at Rut Brandt og Christel Guillaume ble venninner, og at de dro på turer sammen, mens ektemennene arbeidet i Vangsåsen.

Rut Brandt sier at dette er feil.

VIL MØTE SPION: Rut Brandt ønsker å treffe Christel Guillaume, som i 1970-åra sammen med ektemannen Günther spionerte på forbundskansler Willy Brandt. Det skjedde også under en ferietur til hytta i Vangsåsen.

FOTO: OLAV HANSEN

Hun var slett ikke venninne med fru Guillaume, og hun traff henne per-

sonlig bare to ganger.

Den ene gangen var da familien Guillaume kom til Vangsåsen sommeren 1973. Fordi Willy Brandt ikke var der sjøl, ba han kona Rut ta imot dem, og det gjorde hun. Dessuten dro familien Brandt og familien Guillaume sammen på en tur rundt om i Hedmark, men da var også begge ektemennene med.

I ET EGET HUS

For øvrig bodde familien Guillaume under oppholdet i Vang ikke i hytta til Brandt, men i et hus langs vegen forbi Ormseter. På Ormseter sto også fjernskriveren som Guillaume hadde adgang til, og som ga han sjansen til å fotografere flere hemmelige papirer.

ANTE IKKE NOE

Rut Brandt hilste en del ganger på Guillaume i regjeringskontorene i Bonn. Utover det pratet hun ikke

med han. Hun holdt avstand til han også fordi hun følte at noe var galt, men hun hadde ikke den minste anelse om at han og kona i virkeligheten var øst-tyske spioner.

– Jeg hadde aldri trudd at Guillaume var det. Derfor trudde jeg også det var en feil da jeg på vegen hjem fra påsketuren i 1974 hørte på bilradioen at han og kona var arrestert, opplyser Rut Brandt.

SPIONMISTANKE

– Visste du ikke at Willy Brandt allerede før turen til Vangsåsen i 1973 var orientert om spionmistanken mot paret Guillaume?

– Nei, jeg visste ingenting om det. Hadde jeg gjort det, ville jeg nok også ha undret meg sterkt over at han fikk behandle alle de papirene han gjorde her i Vangsåsen, sier Rut Brandt.

dette er saken...

Det rystet store deler av den vestlige verden da Günther Guillaume og kona Christel i april 1974 ble arrestert for spionasje for Øst-Tyskland. Guillaume var nemlig politisk sekretær for den vest-tyske forbundskansleren Willy Brandt. Avsløringen førte til at Brandt et par uker senere måtte trekke seg fra vervet.

Den øst-tyske spionasje-organisasjonen Stasi sendte midt i 1950-åra ekteparet Guillaume over til Vest-Tyskland som falske flyktninger. Der meldte de seg inn i det sosialdemokratiske partiet, og Guillaume steg raskt i parti-gradene. Til slutt havnet han altså ved kontoret til Brandt.

SPIONASJEN MOT WILLY BRANDT

PÅ FERIE: Rut og Willy Brandt var også sommeren 1973 på hytta i Vangsås. Dette bildet er tatt under det oppholdet.

ARKIVFOTO: ROLF BERNTSEN

STORSPION I VANG: Storspionen Günther Guillaume (til venstre bak på bildet – med kamera) opererte i 1973 også i Vangsås. Her er han sammen med forbundskansler Willy Brandt (t. h.) og utenriksminister Walther Scheel.

ARKIVFOTO: ERLING JENSEN

– Spionvarpet endte i fiasko

ØVRE VANG: – Varpet som storspionen Günther Guillaume gjorde på hytta til Willy Brandt i Vangsås i 1973, var forgjeves. Mikrofilmen han tok der av tre topphemmelige dokumenter, kom nemlig aldri fram til Stasi- hovedkvarteret i Øst-Berlin.

HA: ROLF BERNTSEN

Det skriver den berømte Stasi- sjefen Markus Wolf i boka «Spionage- chef im geheimen Krieg», (Spiona- sjesjef i den hemmelige krigen). Wolf ledet avdelingen for etterret- ning i utlandet. En av de største bragdene hans var å få plassert Guil- laume som en nær medarbeider til den vest-tyske forbundskansler, statsminister Willy Brandt.

MISLYKTES

I egenskap av det var Guillaume og kona Christel med familien Brandt til Vang sommeren 1973. Da hadde Guillaume adgang til alt som ble sendt til Brandts fjernskriver. Slik fikk storspionen tak i de tre topphemmelige dokumentene og fotograferte dem over på mikrofilm. Etter at Guillaume ble avslørt som Stasi- agent, ble han anklaget for også dette forholdet, som den vest- tyske statsadvokaten fant svært al- vorlig.

Nå hevder altså spionsjef Wolf at Stasi ikke lyktes i å få filmen over til Øst-Tyskland, men at den i stedet havnet i vatnet i Rhinen i den Vest- tyske byen Köln. Han skriver i boka si at først under rettssaken mot Guillaume fikk Stasi vite om inn- holdet i de tre dokumentene.

«IKKE I STASI-ARKIVET»

Wolf framholder at spionasjesje- fer ofte løper den risikoen at de ik- ke blir trudd, sjøl om de sier sann- heten. Han forsikrer likevel at den som leter i Stasi-arkivene etter Nor- ge-dokumentene, leter forgjeves. Det skjer ifølge Wolf ikke fordi pa- pirene ble ødelagt da muren falt i 1989, men fordi de aldri kom Stasi i hende.

BLE AVSLØRT

Det Guillaume og kona Christel ikke visste i 1973, var at det vest- tys- ke overvåkingspolitiet hadde av- slørt dem flere uker før de ble med til Vang og Norge på ferie. De ble li- kevel ikke arrestert, fordi politiet ville finne ut hvilke medhjelpere de hadde i Vest- Tyskland. Derfor ble både paret og alle som de hadde mistenkelig kontakt med, holdt un- der grundig oppsikt. Hvis Wolf har rett i at Stasi aldri fikk tak i filmen, skyldes det trulig den overvåkingen. Wolf opplyser nemlig at følgende skjedde med den viktige mikrofil- men som Günther Guillaume tok i Vang:

BLE SKYGGET

Christel Guillaume brakte filmen til Vest-Tyskland. På en restaurant der overleverte hun den til Stasi-ku- reren med dekknavnet Anita. På det serveringsstedet ble de for øvrig fo- tografert av noen som satt ved na- bobordet, og Wolf antar det var folk fra det vesttyske overvåkingspoliti- et.

De skygget Anita, og hun klarte ikke å riste dem av seg verken i Bonn eller senere i Köln. Derfor valgte hun det som var minst farlig; hun kastet filmen i Rhinen fra ei bru. Der forsvant den for godt i det skit- tengrå vatnet.

FLERE FEIL?

Om det Wolf forteller er sant, el- ler om det er en versjon for å pynte på en virkelighet fra den kalde kri- gen, er vanskelig å vurdere. Det vi vet, er at Rut Brandt påpeker en feil i boka hans når det gjelder det på- stätte vennskapet med Christel Guillaume. Det springende punktet er om dette er den eneste feilen i bo- ka...